

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
«ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»
ΕΞΕΤΑΣΤΕΑ ΎΛΗ

Η εξεταστέα ύλη για την εισαγωγή φοιτητών στο διατμηματικό Μ.Π.Σ.«Βυζαντινές Σπουδές» ορίζεται ως εξής:

I. Στην ξένη γλώσσα θα εξετασθεί γραπτώς η ικανότητα των υποψηφίων να κατανοούν κείμενο σχετικό με την ειδικότητά τους.

II. Η εξέταση στα μαθήματα της κατεύθυνσης θα επικεντρωθεί στις ακόλουθες θεματικές ενότητες:

1. Βυζαντινή Ιστορία¹

A. Ύλη Βυζαντινής Ιστορίας

Βυζάντιο και μεσαιωνική Δύση: Θεσμοί, κοινωνία, οικονομία (4^{ος} – 15^{ος} αιώνας).

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

A. Kazhdan- Gilles Constable, *People and Power in Byzantium. An Introduction to Modern Byzantine Studies*, Washington 1982.

Αγγελική Λαΐου - Θωμαδάκη, *Η αγροτική κοινωνία στην ύστερη βυζαντινή εποχή*, μετφ. Α. Κάσδαγλη, Αθήνα 1987

Alan Harvey, *Οικονομική ανάπτυξη στο Βυζάντιο 900-1200*, μετ. Ε. Σταμπόγλη, Αθήνα 1997

N. Σβορώνος, *Η βυζαντινή επαρχία. Πέντε μαθήματα*, Αθήνα 1991

P. Brown, *Ο κόσμος της ύστερης αρχαιότητας 150-750 μ.Χ.*, μετ. Ε. Σταμπόγλη, Αθήνα 1998 .

W. Treadgold, *A history of the Byzantine State and Society*, Stanford University Press 1997

G. Dagron, *Η γέννηση μιας πρωτεύουσας: η Κωνσταντινούπολη και οι θεσμοί της από το 330 ως το 451*, μετ. Μ. Λουκάκη, Αθήνα 2000

M. Angold, *Η βυζαντινή αυτοκρατορία από το 1025 έως το 1204: μια πολιτική ιστορία* , μετ. Ε. Καργιανιώτη, Αθήνα 1997

B. Ύλη Μεσαιωνικής Ιστορίας

Οι υποψήφιοι θα πρέπει να έχουν μια σαφή αντίληψη για τις ιστορικές εξελίξεις στην Ευρώπη (περίπου 500-1500 μ.Χ.), με έμφαση στα εξής θέματα:

-δημογραφικές εξελίξεις

-φεουδαρχία – αγροτική εκμετάλλευση

-η Καρολίγγεια Δύση

-πόλεις-εμπόριο-βιομηχανία

-εκκλησία – γαιοκτησία- μονασισμός – διαμάχη πάπα-αυτοκράτορα- μεταρρυθμίσεις

και αιρέσεις

¹ Ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους, οι υποψήφιοι θα δηλώσουν πού επιλέγουν να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση, στα βυζαντινά ή στα δυτικά μεσαιωνικά θέματα, και αυτό θα ληφθεί υπόψη κατά την εξέτασή τους.

- Διακυβέρνηση – πολιτική εξουσία και θεσμοί
- Η πολύπλευρη ανάπτυξη της μέσης μεσαιωνικής περιόδου
- Η κρίση του ύστερου Μεσαίωνα
- Πανεπιστήμια – Ιταλική αναγέννηση

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

- Nicholas D.1999. Η εξέλιξη του μεσαιωνικού κόσμου, μτφ. Μ. Τζιαμτζή, Αθήνα (ΜΙΕΤ)
- Le Goff 1993 [αναθ. Έκδ.1984]. Ο πολιτισμός της μεσαιωνικής Δύσης, μτφ. Ρ. Μπενβενίστε, Θεσσαλονίκη (Βάνιας)
- Cirolla C. 1988. Η Ευρώπη πριν από τη βιομηχανική επανάσταση : κοινωνία και οικονομία 1000-1700 μ.Χ., μετφ. Π. Σταμούλη, Αθήνα (Θεμέλιο).
- Berstein S. και P. Milza 1997 [1994]: Από τη ρωμαϊκή Ιστορία στα ευρωπαϊκά κράτη. Ιστορία της Ευρώπης, τ. Α' , μτφ. Α.Κ. Δημητρακόπουλος, Αθήνα
- Καραπιδάκης Ν.Ε. 1996. Ιστορία της μεσαιωνικής Δύσης (5^{ος}-11^{ος} αι), 2^η έκδ., Αθήνα (Αλεξάνδρεια)
- Montanari Massimo 1997: Πείνα και αφθονία στην Ευρώπη, μτφ. Α. Παπασταύρου, Αθήνα (Ελληνικά Γράμματα)
- Ντυμπύ (Duby) Ζωρζ 2000: Τέχνη και κοινωνία τον Μεσαίωνα, μτφ. Ε. Ζέη, Αθήνα (Ολκός)

Γ. Ιστοριογραφική ερώτηση για όλους

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- Carr E. H. Τι είναι η ιστορία;, μετφ. Φ. Λιάππα, Αθήνα 1974 ή Τι είναι Ιστορία, μετφ. Α. Παππάς, Αθήνα 1999 (ΓΝΩΣΗ)
- Nora P. & J. Le Goff, Το έργο της Ιστορίας, 3 τόμοι, Αθήνα 1981-1988 (Ράππας)
- Bloch M. Απολογία για την Ιστορία, μετφ –εισαγωγή Κ. Γαγανάκη (Εναλλακτικές Εκδόσεις)
- Dosse Η ιστορία σε ψίχουλα. Από τα Annales στη «Νέα Ιστορία», Ηράκλειο 1993 (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης)

2. Βυζαντινή Αρχαιολογία και Ιστορία της Βυζαντινής Τέχνης

Ύλη για εξετάσεις εισαγωγής στον Α΄ κύκλο μεταπτυχιακών σπουδών:
Βυζαντινή αρχιτεκτονική και ζωγραφική (4ος-15ος αιώνας)

Απαιτείται η εποπτεία της εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής, καθώς και της ζωγραφικής (μνημειακή ζωγραφική, εικόνες, χειρόγραφα) στο Βυζάντιο. Η εξοικείωση με την εξέλιξη των αρχιτεκτονικών και καλλιτεχνικών μορφών είναι αναγκαία. Ιδιαίτερα στη μνημειακή ζωγραφική δίνεται έμφαση στη συγκρότηση των εικονογραφικών προγραμμάτων, ενώ οι φορητές εικόνες είναι επιθυμητό να εξεταστούν σε συσχέτισμό με τη χρήση τους ως αντικειμένων λατρείας.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Αχειμάστου-Ποταμιάνου Μ., *Βυζαντινές Τοιχογραφίες* (Σειρά Ελληνική Τέχνη), Αθήνα 1994

Βοκοτόπουλος Π., *Βυζαντινές εικόνες* (Σειρά Ελληνική Τέχνη), Αθήνα 1995

Γαλάβαρης Γ., *Ζωγραφική βυζαντινών χειρογράφων* (Σειρά Ελληνική Τέχνη), Αθήνα 1995

Cormack R., *Byzantine Art*, Oxford 2000

Čurčić Sl., *Architecture in the Balkans from Diocletian to Süleyman the Magnificent*, New Haven : Yale University Press, 2010

Demus O., *Byzantine Mosaic Decoration*, Λονδίνο 1948

Kitzinger E., *Η βυζαντινή τέχνη εν τω γενέσθαι. Τα κύρια τεχνοτροπικά ρεύματα στην περιοχή της Μεσογείου, 3ος-7ος αιώνας*, (μετ. Στέλλα Παπαδάκη-Ökland), Ηράκλειο 2004

Κουμπάρακη-Πανσελήνου Ν., *Βυζαντινή ζωγραφική: η βυζαντινή κοινωνία και οι εικόνες της*, Αθήνα 2000

Κουρκουτίδου Νικολαΐδου Ε., Μαυροπούλου-Τσιούμη Χ., Μπακιρτζής Χ., *Ψηφιδωτά της Θεσσαλονίκης, 4^{ος}-14^{ος} αιώνας*, Αθήνα 2012

Krautheimer R., *Παλαιοχριστιανική και Βυζαντινή Αρχιτεκτονική*, Αθήνα 1991

Λόουντεν Τζ., *Πρώιμη χριστιανική και Βυζαντινή τέχνη*, Αθήνα 1999

Maguire H., «The cycle of images in the Church», στο L. Safran (επιμ.), *Heaven on earth. Art and the church in Byzantium*, University Park, Pa. 1998, 121-151

Μουρίκη Ντ., *Τα ψηφιδωτά της Νέας Μονής της Χίου*, Αθήνα 1985

Mouriki D., «Stylistic trends in monumental painting of Greece during the eleventh and twelfth centuries», *DOP*, 34-35 (1982), 77-124. Αναδημοσίευση: D. Mouriki, *Studies in Late Byzantine Painting*, London 1995, αρ. III, 125-256

Μπούρα Λ., Μπούρας Χ., *Η ελλαδική ναοδομία κατά τον 12ο αιώνα*, Αθήνα 2002

Μπούρας Χ., *Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Αρχιτεκτονική στην Ελλάδα*, Αθήνα 2001

Ousterhout R., «The Holy Space: Architecture and the Liturgy», στο L. Safran (επιμ.), *Heaven on earth. Art and the church in Byzantium*, University Park, Pa. 1998, 81-120

Ousterhout R., *Masterbuilders in Byzantium*, Princeton 1999